

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL

Y BIL ARDRETHU ANNOMESTIG (RHESTRAU)

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog (RhS) 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol, gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru os yw Bil Seneddol y DU yn gwneud darpariaeth mewn cysylltiad â Chymru at unrhyw bwrpas sy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad Cenedlaethol, neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw.
2. Cyflwynwyd y Bil Ardrethu Annomestig (Rhestrau) ("y Bil") yn Nhŷ'r Cyffredin ar 12 Mehefin 2019. Gellir cael copi o'r Bil yn:

https://publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/2017-2019/0402/cbill_2017-20190402_en_1.htm

Amcan(ion) Polisi

3. Mae Llywodraeth y DU yn datgan mai ei hamcan polisi yw sicrhau bod biliau ardrethi annomestig yn adlewyrchiad mwy cywir o werth rhenti cyfredol eiddo.
4. Mae dyletswydd statudol ar Asiantaeth y Swyddfa Brisio (VAO) i gynnal rhestrau prisio cywir at ddibenion ardrethu annomestig a'r dreth gyngor. Mae'r VOA yn casglu ac yn cynnal y data prisio a gedwir ar y rhestru. Ar sail y rhestrau hyn caiff dros £2.5 biliwn (net) o refeniw trethi lleol ei gasglu bob blwyddyn yng Nghymru, ac mae hyn i gyd yn cyfrannu at wariant llywodraeth leol ar wasanaethau.
5. Mae'n rhaid cynnal prosesau ailbrisio cyfnodol ar gyfer eiddo. Gwneir hynny drwy adolygu gwerthoedd ardrethol yr holl eiddo annomestig ar adeg benodol. Nid ymarfer codi refeniw yw'r broses ailbrisio. Caiff ei chynnal er mwyn sicrhau bod y system yn parhau i fod yn deg drwy ailddosbarthu cyfanswm yr ardrethi sy'n daladwy rhwng talwyr ardrethi er mwyn adlewyrchu newidiadau yn y farchnad eiddo. Pan gynhelir proses ailbrisio mae'r VOA yn asesu gwerthoedd ardrethol eiddo annomestig fel eu bod yn adlewyrchu amodau'r farchnad, a'r farchnad rentu yn bennaf, yn well.
6. Pennir y cylchoedd prisio gan Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 (Deddf 1988). Ar gyfer ardrethu annomestig, mae'n ofynnol cynnal proses ailbrisio bob pum mlynedd. Gan fod y broses ailbrisio flaenorol wedi cael effaith ar 1 Ebrill 2017, y bwriad oedd y byddai'r broses ailbrisio nesaf yng Nghymru yn digwydd ar 1 Ebrill 2022.
7. Ym mis Gorffennaf 2018, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid ar y pryd y byddai'r ymarfer ailbrisio ardrethu annomestig nesaf ar gyfer

Cymru yn cael ei ddwyn ymlaen o 2022 i 1 Ebrill 2021. Mae hyn yn sicrhau bod y broses ailbrisiu yng Nghymru yn digwydd yr un pryd ag yn Lloegr, lle mae'r dyddiad hefyd yn cael ei ddwyn ymlaen i 2021, a bod cysondeb o ran sut yr eir ati i gynnal y broses ailbrisiu.

8. Mae busnesau a thalwyr ardrethi eraill wedi cefnogi newid y dyddiad.
9. Gan fod hyn yn gostwng y cyfnod ers y broses ailbrisiu flaenorol (yn 2017) o bum mlynedd i bedair blynedd, mae angen diwygio Deddf 1988 er mwyn newid y dyddiad ailbrisiu. Dim ond drwy ddeddfwriaeth sylfaenol y gellir gwneud hyn.

Crynodeb o'r Bil

10. Noddwr y Bil yw'r Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol.
11. Bydd y darpariaethau ar gyfer Cymru yn y Bil yn diwygio Deddf 1988 ac yn dwyn ymlaen y dyddiad ailbrisiu ardrethu annomestig yng Nghymru o 2022 i 1 Ebrill 2021 ac yn diwygio'r dyddiad ar gyfer cyhoeddi rhestrau ardrethu drafft.
12. Mae'r Bil hefyd yn cynnwys darpariaethau ar gyfer gweithredu'r system ardrethu annomestig yn Lloegr nad ydynt yn berthnasol i Gymru.

Darpariaethau yn y Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

13. Mae'r Bil yn diwygio Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 ac yn dwyn ymlaen y broses ailbrisiu ardrethi annomestig yng Nghymru a Lloegr fel ei gilydd o 2022 i 2021 ac yn addasu'r terfyn amser ar gyfer cyflwyno Rhestrau Ardrethu Annomestig arfaethedig o fis Medi i fis Rhagfyr yn y flwyddyn ailbrisiu flaenorol. Nodir y diwygiadau hyn yng nghymalau 1(3), 1(6), 1(7) a 2(2) o'r darpariaethau yn y Bil fel y maent yn gymwys i Gymru a gofynnir am gydsyniad mewn cysylltiad â'r darpariaethau hynny. Nid yw'r cymalau diwygiedig yn cynnwys unrhyw bwerau i Weinidogion Cymru wneud is-ddeddfwriaeth.
14. Gofynnir am gydsyniad ar gyfer y darpariaethau hyn gan eu bod yn dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru i'r graddau eu bod yn cael yr effaith o addasu swyddogaethau swyddogion prisio y VOA. Asiantaeth weithredol a noddir gan Gyllid a Thollau ei Mawrhydi yw'r VOA ac mae swyddogion prisio, fel deiliaid swydd sydd â swyddogaethau o natur gyhoeddus, yn awdurdod cyhoeddus o dan baragraff 8(4) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Mae paragraff 10(1) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 yn darparu na chaiff darpariaeth mewn Deddf gan y Cynulliad dynnu ymaith nac addasu (na rhoi pŵer drwy is-ddeddfwriaeth i dynnu ymaith nac addasu) unrhyw swyddogaethau sydd gan awdurdod cyhoeddus. Felly, yn unol â pharagraff 10(1) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, byddai'n ofynnol cael cydsyniad Trysorlys ei Mawrhydi er mwyn newid dyddiad y broses ailbrisiu ardrethi annomestig,

neu ba mor aml y'i cynhelir, ac er mwyn addasu'r terfyn amser ar gyfer cyflwyno Rhestrau Ardrethu Annomestig arfaethedig o fis Medi i fis Rhagfyr yn y flwyddyn ailbrisiu flaenorol.

Y rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Ardrethu Annomestig (Rhestrau)

15. Mae'n rhaid gwneud gwaith sylweddol er mwyn paratoi ar gyfer y rhestrau ardrethu newydd a fydd yn cael effaith ar 1 Ebrill 2021 a gwneud talwyr ardrethi yn ymwybodol o'r newidiadau sydd ar y gweill. Mae cadarnhau'r dyddiad prisiu mewn deddfwriaeth yn darparu'r sail statudol ar gyfer y gwaith hwn.
16. Mae'r posibilrwydd o wneud y newid hwn drwy Fil Llywodraeth Cymru yn y dyfodol wedi'i ddiystyru gan nad oes cyfle deddfwriaethol addas o fewn yr amserlen ofynnol i alluogi'r VOA i gwblhau'r gwaith prisiu angenrheidiol. Hefyd, byddai defnyddio Bil Llywodraeth Cymru diweddarach yn arwain at lai o sicrwydd i fusnesau a thalwyr ardrethi eraill yng Nghymru yn y cyfamser.
17. Bydd y Bil yn sicrhau bod amseriad y broses ailbrisiu yng Nghymru yn cydynd â'r broses yn Lloegr a bod prisiadau yn cael eu cynnal mewn modd cyson.

Goblygiadau ariannol

18. Mae prosesau ailbrisiu cyfnodol yn nodwedd angenrheidiol o system ardrethu annomestig ac mae'r costau wedi eu cynnwys yn y broses o gynllunio'r gyllideb. Amcangyfrifir mai cyfanswm cost y gwaith o lunio rhestrau ardrethu newydd ar gyfer 1 Ebrill 2021 fydd £3.6m dros dair blynedd.
19. Mae'r VOA yn asesu eiddo pob eiddo annomestig gan gyfeirio at ddyddiad penodedig, sef y Dyddiad Prisiu Rhagflaenol (AVD). Er mwyn caniatáu ar gyfer y gwaith sy'n angenrheidiol i asesu pob eiddo a llunio rhestrau newydd a fydd yn gymwys o 1 Ebrill 2021, pennwyd mai 1 Ebrill 2019 yw'r AVD. Gan fod y VOA wedi dechrau paratoi ar gyfer dwyn y dyddiad ailbrisiu ymlaen, bydd rhai o'r costau a ysgwyddwyd yn mynd yn ofer os na chaiff y newid dyddiad ei weithredu yng Nghymru. Byddai hynny'n effeithio ar fusnesau a thalwyr ardrethi eraill hefyd.

Casgliad

20. Barn Llywodraeth Cymru yw ei bod yn briodol ymdrin â'r darpariaethau hyn ym Mil y DU hwn am resymau amseriad a chydlyniaeth. Mae'r cysylltiad rhwng systemau Cymru a Lloegr ar gyfer gweinyddu'r broses ailbrisiu at ddibenion ardrethu hefyd yn ategu'r achos dros fwrw ymlaen â'r darpariaethau yr un pryd ac yn yr un offeryn deddfwriaethol.

Rebecca Evans AC
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Mehefin 2019